

ZAGRANICZNE SYSTEMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

JAPONIA

PRAKTYCZNY PRZEWODNIK PO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA

MATERIAŁ INFORMACYJNY OPRACOWANY PRZEZ
BIURO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA – ENIC-NARIC POLSKA

NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Warszawa, 2023 r.

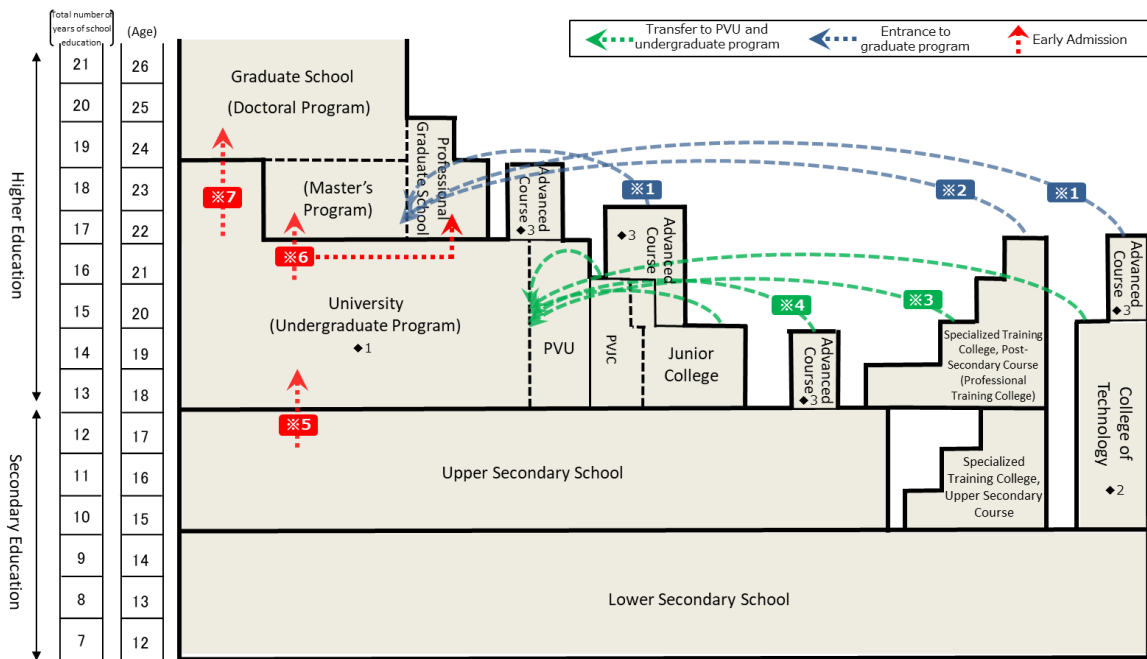
Spis treści

Schemat systemu edukacji Japonii.....	3
Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów pierwszego stopnia i studiów jednolitych	4
Szkolnictwo wyższe	5
Studia krótkie	5
Studia pierwszego stopnia.....	6
Studia drugiego stopnia i studia jednolite.....	7
Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)	8
Skala ocen.....	9
Lista uczelni	9
Tabela ewaluacyjna japońskich dyplomów	10

Noty prawne

1. Opracowanie udostępnione jest na licencji [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International \(CC BY-NC-ND 4.0 International\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
2. Informacje zawarte w opracowaniu służą wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym i nie stanowią źródła prawa, urzędowej interpretacji przepisów prawa, a także nie są oficjalnym stanowiskiem właściwych organów lub władz.

Schemat systemu edukacji Japonii

Notes on admission qualifications (※):

- ※ 1 Persons who are awarded Bachelor's degree from NIAD-QE
- ※ 2 Persons who have completed studies at Professional Training College (program length of 4 or more years) designated by the minister of MEXT
- ※ 3 Persons who have completed studies at Professional Training College of which program length is 2 years or more and requires 1,700 or more class hours or 62 or more credits
- ※ 4 Persons who have completed advanced course studies at upper secondary school of which program length is 2 or more years and fulfills criteria decided by the minister of MEXT
- ※ 5 Persons who have enrolled in upper secondary school for 2 or more years (or equivalent to this) and have outstanding ability in particular fields of study designated by universities
- ※ 6 Persons who have enrolled in undergraduate program for 3 or more years (or equivalent to this) and acquired credits designated by the graduate school with excellent grades
- ※ 7 Early admission to doctoral courses in majors of Medical, Dentistry, a part of course of Pharmaceutical Sciences, and Veterinary Medical Science are allowed for persons who have enrolled in undergraduate programs of relevant majors for 4 or more years (or equivalent to this) and acquired credits designated by the graduate school with excellent grades

Notes on program lengths (◆):

- ◆ 1 Program lengths of Medical, Dentistry, Veterinary Medical Science, and Pharmaceutical Sciences (Clinical) are 6 years
- ◆ 2 Program length of Mercantile Shipping major is 5 years 6 months
- ◆ 3 Program length for advanced courses are 1 year or more

Transfer

Transfer to university (undergraduate program) and PVU are not necessarily transfer to third year

How to read this diagram:

- From the bottom to top, institutions and programs are accessible if the lines are touching
- Arrows indicate connections where transfer to university, entrance to graduate program, and early admission are possible
- There are partially omitted connections (e.g. entrance from College of Technology to Junior College advanced course)

Modified a part of handout distributed at the 17th meeting of Shorai-koso-bukai of subdivision on universities, the Central Council for Education on May 11, 2018

Źródło: <https://www.nicjp.niad.ac.jp/en/japanese-system/admission.html>

Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów pierwszego stopnia i studiów jednolitych

Do podjęcia studiów wyższych w Japonii uprawniają:

- **Upper High School Certificate of Graduation (高等学校卒業証明書, kōtōgakkō sotsugyō shōmei-sho)** – świadectwo ukończenia szkoły średniej ogólnokształcącej po 12 latach kształcenia, tj. 6 lat szkoły podstawowej + 3 lata lower secondary education + 3 lata upper secondary education;
- **Specialised Training School Upper Secondary Certificate (専修学校卒業証明書, senshū gakkō sotsugyō shōmei-sho)** – świadectwo uzyskiwane po ukończeniu programu kształcenia na poziomie średnim w Specialised Training Colleges 専修学校 senshū gakkō (przyjęcie na podstawie świadectwa ukończenia lower secondary education, po 9 latach obowiązkowego kształcenia);
- **Upper Secondary School Equivalency Examination (高等学校卒業程度認定試験, kōtōgakkō sotsugyō-teido nintei shiken)** – egzamin potwierdzający równoważność kompetencji szkolnych z ukończeniem 12 lat edukacji szkolnej.

Przy rekrutacji na studia brane są pod uwagę wyniki National Center Test for University Entrance Admissions (大学入試センター試験, daigaku nyūshi sentā shiken) – egzaminu centralnego dla kandydatów na studia. Egzaminy obejmują 30 przedmiotów w ramach 6 dziedzin. Uczelnie indywidualnie określają przedmioty brane pod uwagę przy rekrutacji oraz liczbę wymaganych punktów, a niektóre z nich organizują także własne egzaminy wstępne.

UWAGA: Wybitni uczniowie, którzy osiągnęli najwyższe wyniki w czasie min. 2 lat kształcenia na poziomie *upper secondary* mogą skorzystać z systemu tzw. wcześniejszego wstępu (*early admission*) na studia uniwersyteckie. Ma on na celu wyłonienie najzdolniejszych uczniów w danej dziedzinie i umożliwienie im dalszego rozwoju. Uniwersytety muszą spełnić warunki określone w przepisach krajowych, aby wdrożyć system *early admission* oraz wyznaczają programy studiów, na które możliwy jest wcześniejszy wstęp.

Uzyskane w Japonii świadectwa, uprawniające do podejmowania studiów wyższych, podlegają w Polsce uznaniu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie opracowanej przez Departament Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki, właściwy w kwestii uznawalności świadectw: <https://www.gov.pl/web/edukacja/uznawanie-wykształcenia-uzyskanego-za-granica>.

Szkolnictwo wyższe

W Japonii funkcjonują następujący typy szkół wyższych:

- a) universities (大学, daigaku):
 - university graduate schools – oferujące programy Master (大学院 修士課程);
 - university graduate schools – prowadzące studia doktoranckie (大学院 博士課程);
- b) professional and vocational universities (専門職 大学, senmon-shoku daigaku):
 - Professional Graduate Schools (専門職大学院) – oferująca Professional Degree programs – wysoko specjalizowane kształcenie zawodowe na poziomie Master;

UWAGA: Studia pierwszego i drugiego stopnia oraz studia doktoranckie mogą być prowadzone również przez uczelnie podległe ministerstwom innym niż Ministerstwo Edukacji, Kultury, Sportu, Nauki i Technologii (MEXT). W takim przypadku program kształcenia musi być zatwierdzony przez National Institution for Academic Degrees and Quality Enhancement of Higher Education (NIAD-QE). Po ukończeniu studiów NIAD-QE nadaje odpowiednio tytuł Bachelor (gakushi), Master (shushi) lub stopień Doctor (hakase), równoważne tytułom i stopniowi nadawanym przez uniwersytety.

- c) Junior College (短期大学, tankidaigaku) – prowadzące programy Associate degree (短期大学士);
- d) Professional and Vocational Junior College (専門職 短期大学, senmon-shoku tankidaigaku) – prowadzące programy professional Associate degree (短期大学士);
- e) College of Technology (高等専門学校, kōtō senmon gakkō);
- f) Professional Training College (専門学校, senmon gakkō).

Studia krótkie

Poniżej wymienione zostały różne rodzaje programów studiów krótkich oferowanych Japonii.

Programy oferowane przez Colleges of Technology kończą się nadaniem tytułu **Associate (準学士, jun gakushi)** i uzyskaniem **Technical College Diploma of Graduation (高等専門学校 卒業証書, kōtō senmon gakkō sotsugyō shōsho)**. Przyjęcie następuje na podstawie świadectwa *lower secondary education* (po 9 latach obowiązkowej edukacji). Programy prowadzące do nadania tytułu Associate obejmują 5-5,5 lat kształcenia (167 pkt. kredytowych), przy czym początkowe 3 lata to kształcenie na poziomie średnim. Kandydaci, którzy ukończyli *upper secondary education* mogą zostać przyjęci bezpośrednio na 4 rok kształcenia. Absolwenci mogą ubiegać się o zaliczenie kształcenia prowadzącego do nadania tytułu Associate (準学士, jun gakushi) na poczet studiów pierwszego stopnia i przyjęcie na 3 rok studiów pierwszego stopnia (*udergraduate*).

UWAGA: Studenci college of technology mogą zakończyć kształcenie po 3 latach – w takim przypadku wydawany jest Certificate of Completion (Shuryo Shomei), potwierdzający ukończenie kształcenia na poziomie średnim.

2-3 letnie kształcenie zawodowe (odpowiednio 62 lub 93 punkty kredytowe) w Junior College, kończy się uzyskaniem **Junior College Certificate of Graduation (短期大学修了書所, tanki daigaku shūryō shosho)** oraz tytułu **Associate (短期大学士, tanki daigaku-shi)**. Absolwenci mogą ubiegać się o zaliczenie części kształcenia na poczet studiów pierwszego stopnia – decyzja należy do uczelni.

2 letni program zawodowy (62 punkty kredytowe i 1700 godzin wykładowych) w Professional Training Colleges kończy się uzyskaniem **diploma/specialist (専門士, senmonshi)**. Absolwenci mogą ubiegać się o zaliczenie kształcenia na poczet studiów pierwszego stopnia.

3 letni program zawodowy (93 punkty kredytowe) w Professional Training Colleges, kończy się uzyskaniem **Professional Training School Advanced Course Certificate of Completion (専修学校専門課修了書所, senshū gakkō senmon-ka shūryō shosho)** oraz tytułu **Associate (短期大学士, tanki daigaku-shi)**.

Przyjęcie do każdej z ww. typów szkół uzależnione jest od zdania egzaminu wstępnego.

Dyplomy ukończenia studiów krótkich nie mają swoich odpowiedników w polskim systemie edukacji i z tego względu nie podlegają w naszym kraju formalnemu uznaniu. Po przyjęciu kandydata na studia wyższe pierwszego stopnia polska uczelnia może jednak zaliczyć na ich poczet zajęcia zrealizowane w trakcie trwania ww. programów kształcenia, na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Studia pierwszego stopnia

Studia pierwszego stopnia prowadzone są przez uniwersytety 大学 (jako *undergraduate program*) i Professional and Vocational Universities 専門職大学 oraz przez niektóre junior colleges (są to tzw. *advanced programes* zatwierdzone przez NIAD-QE), a także przez uczelnie podległe ministerstwu innym niż Ministerstwo Edukacji, Kultury, Sportu, Nauki i Technologii (MEXT). Przyjęcie na studia uzależnione jest od zdania egzaminu wstępnego. Studia trwają zwykle 4 lata (studenci muszą uzyskać min. 124 punkty kredytowe) i kończą się nadaniem tytułu **Bachelor (学士, gakushi)**. W przypadku uczelni nadzorowanych przez ministerstwo inne niż MEXT, tytuł Bachelor (gakushi) nadawany jest przez NIAD-QE.

Tytuł Bachelor (gakushi) może również zostać nadany przez NIAD-QE osobie, która uzyskała tytuł Associate w Junior College lub College of Technology, a następnie ukończyła min. 2 lata kształcenia uniwersyteckiego oraz uzyskała co najmniej 62 punkty kredytowe i zdała egzamin dyplomowy.

UWAGA: W Japonii nie istnieją studia drugiego stopnia (*Master level*) na kierunkach medycznych, zaś posiadacze tytułu Bachelor (gakushi) w zakresie medycyny, stomatologii, farmacji (klinicznej) i weterynarii – ze względu na 6-letni okres kształcenia – mogą aplikować bezpośrednio na studia doktoranckie. W związku z tym, należy je traktować jako jednolite studia wyższe.

4 letnie studia zawodowe (124 punkty kredytowe i 3400 godzin wykładowych) w Professional Training Colleges, kończą się uzyskaniem **Advanced diploma/Advanced specialist (高度専門士, kōdo senmonshi)**, który jest równoważny z tytułem Bachelor (gakushi).

Dyplomy nadające tytuł Bachelor (gakushi) uzyskane po ukończeniu 4-letnich studiów *undergraduate*, Advanced diploma/Advanced specialist uzyskane po ukończeniu 4-letnich studiów zawodowych oraz dyplomy nadające tytuł Bachelor (gakushi) nadany przez NIAD-QE, uprawniają w Japonii do ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia Master (shushi).

UWAGA: Wybitni studenci, którzy uzyskali najwyższe wyniki w ciągu min. 3 lat studiów pierwszego stopnia i uzyskali wymagane punkty kredytowe, mogą skorzystać z systemu tzw. wcześniejszego wstępu (*early admission*) na studia drugiego stopnia.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, japoński dyplom potwierdzający ukończenie studiów pierwszego stopnia – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, uzyskany w Japonii dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, dający w tym kraju prawo ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych.

Określenie polskiego odpowiednika japońskiego dyplomu jest możliwe w drodze nostryfikacji, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

Studia drugiego stopnia i studia jednolite

Studia drugiego stopnia prowadzone są przez tzw. Graduate Schools (大学院, daigaku-in), tworzone w ramach uniwersytetów i uniwersytetów zawodowych, a także w uczelniach podległych ministerstwu innym niż Ministerstwo Edukacji, Kultury, Sportu, Nauki i Technologii (MEXT). Prawo do wstępu na studia drugiego stopnia daje dyplom o nadaniu tytułu gakushi, uzyskany po ukończeniu 4-letnich studiów pierwszego stopnia (*undergraduate*) lub Advanced diploma – uzyskany po ukończeniu 4-letnich studiów zawodowych, zaś jednym z warunków przyjęcia na studia jest zdanie egzaminu wstępnego

Studia drugiego stopnia trwają zwykle 1-2 lata (obejmują min. 30 punktów kredytowych) lub 3 lata w zakresie prawa (93 punkty kredytowe). Jednym z wymogów ukończenia studiów przeważnie jest napisanie pracy końcowej lub przygotowanie projektu. Absolwenci otrzymują tytuł **Master (修士, shushi)**, zaś w przypadku studiów w zakresie prawa – tytuł **Juris Doctor (法務博士, hōmu hakase)**. W przypadku uczelni nadzorowanych przez ministerstwo inne niż MEXT, tytuł shushi nadawany jest przez NIAD-QE.

Studia jednolite trwają 6 lat i obejmują studia na kierunkach medycyna i stomatologia (studenci muszą uzyskać min. 188 punktów kredytowych), farmacja kliniczna (min. 186 punktów) oraz weterynaria (min. 182 punkty). Kończą się one uzyskaniem tytułu **Bachelor (学士, gakushi)**, ze wskazaniem dziedziny. Absolwenci studiów jednolitych mogą podjąć studia doktoranckie oraz ubiegać się o przyznanie prawa do wykonywania zawodu.

UWAGA: Wybitni studenci, którzy uzyskali najwyższe wyniki w ciągu min. 4 lat studiów jednolitych i zgromadzili wymagane punkty kredytowe, mogą skorzystać z systemu tzw. wcześniejszego wstępu (*early admission*) na studia doktoranckie w tej samej dziedzinie.

Dyplomy ukończenia studiów drugiego stopnia, nadające tytuł Master (shushi), dyplomy ukończenia 6-letnich studiów jednolitych nadające tytuł Bachelor (gakushi) oraz dyplomy potwierdzające uzyskanie tytułu Master (shushi) nadawanego przez NIAD-QE, uprawniają w Japonii do ubiegania się o przyjęcie na studia doktoranckie.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, japoński dyplom potwierdzający ukończenie studiów drugiego stopnia lub co najmniej czteroletnich studiów jednolitych – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, uzyskany w Japonii dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia lub studiów jednolitych, dający w tym kraju prawo ubiegania się o nadanie stopnia doktora, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych,
- ubiegania się o przyjęcie do szkoły doktorskiej lub ubiegania się o nadanie stopnia doktora.

Określenie polskiego odpowiednika japońskiego dyplomu jest możliwe w drodze nostryfikacji, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie. Nostryfikacji podlega właściwy dyplom.

Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)

Studia doktoranckie prowadzone są przez graduate schools, działające w ramach uniwersytetów, a także uczelni podległych ministerstwom innym niż Ministerstwo Edukacji, Kultury, Sportu, Nauki i Technologii (MEXT). Warunkiem wstępu na studia doktoranckie jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów drugiego stopnia o nadaniu tytułu Master (shushi) lub dyplom ukończenia 6-letnich studiów jednolitych Bachelor (gakushi), zdanie egzaminu wstępnego oraz rekomendacja 2 naukowców (wykładowców) – specjalistów w danej dziedzinie.

Studia doktoranckie trwają 5 lat, zaś dla absolwentów studiów jednolitych – 4 lata. Wymagane jest napisanie i obrona pracy. Po spełnieniu wszystkich warunków absolwenci otrzymują stopień naukowy **Doctoral Degree (博士, hakase)**. W przypadku uczelni nadzorowanych przez ministerstwo inne niż MEXT, stopień hakase nadawany jest przez NIAD-QE.

Zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień naukowy lub stopień w zakresie sztuki nadany przez uznaną japońską instytucję posiadającą uprawnienie do jego nadawania, jest równoważny ze stopniem naukowym lub stopniem w zakresie sztuki, o których mowa w ustawie.

Skala ocen

W szkolnictwie wyższym nie ma jednej skali ocen. Oprócz ocen numerycznych stosowane są również oceny literowe. Informacja o zastosowanej skali znajduje się w transkrypcie.

Przykładowe skale ocen przedstawiają poniższe tabele.

Ocena numeryczna	Ocena literowa	Wyjaśnienie
100-90	S	celujący
89-80	A	powyżej średniej
79-70	B	średnia
69-60	C	poniżej średniej
59-0	F	niedostateczny

Ocena numeryczna	Ocena literowa
100-90	A
89-80	B
79-70	C
69-60	D
59-0	F

Ocena numeryczna	Ocena literowa
100-80	A
79-60	B
59-50	C

Lista uczelni

Wyszukiwarka instytucji działających w systemie szkolnictwa wyższego Japonii dostępna jest na stronie internetowej:

<https://www.nicjp.niad.ac.jp/en/search/index.html>

Tabela ewaluacyjna japońskich dyplomów

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
Associate (短期大学士, tanki daigaku-shi)	Możliwość zaliczenia okresu studiów na poczet studiów pierwszego stopnia.	Brak odpowiednika w polskim systemie edukacji.
Associate (準学士, jun gakushi)		
Diploma/Specialist (専門士, senmonshi)		
Bachelor (学士, gakushi) uzyskany po ukończeniu 4-letnich studiów <i>undergraduate</i> lub nadany przez NIAD-QE, po ukończeniu studiów w uczelni nadzorowanej przez ministerstwo inne niż MEXT	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów pierwszego stopnia.
Bachelor (学士, gakushi) nadany przez NIAD-QE, po ukończeniu 2 lat kształcenia uniwersyteckiego		
Advanced diploma / Advanced specialist (高度専門士 kodo senmon-shi)		
Master (修士, shushi) uzyskany po ukończeniu 1-2-letnich studiów drugiego stopnia lub nadany przez NIAD-QE, po ukończeniu studiów w uczelni nadzorowanej przez ministerstwo inne niż MEXT	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, studiach podyplomowych, w szkole doktorskiej oraz ubiegania się o nadanie stopnia doktora.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia.
Juris Doctor (法務博士, hōmu hakase)		
Bachelor (学士, gakushi) uzyskany po ukończeniu 6-letnich studiów jednolitych		

<p>Doctoral Degree (博士, hakase) uzyskany po ukończeniu 3-5-letnich studiów trzeciego stopnia lub nadany przez NIAD-QE, po ukończeniu studiów doktoranckich w uczelni nadzorowanej przez ministerstwo inne niż MEXT</p>	<p>Możliwość wszczęcia postępowania habilitacyjnego.</p>	<p>Jest równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym.</p>
---	--	---